

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdászati s társadalmi lap.

A SZABADELVÉPÁRT KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Hirdetési díj:
A havi díj 5 krajczár. Nagyobb
terjedelmű s többhónapos hirdete-
ményeknél lemondás történik. Helyi díj
minden hirdetés után 30 kr. Nyitási köl-
lemények minden sora 20 kr. A hirdete-
nyek valamint a nyitási köllemények
és a hirdetés a hirdetésnapjának fel-
egyedl a kiadó irodájában viselkedni
és a hirdetés a hirdetésnapjának fel-
adása, a lap szellemi részére tartozó
közlemények a szerkesztőség irodájában
csinálendők.)
nagyjuttatás 1880. szám alatt

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hozva vagy vidékre pos-
tán küldve.
Egész évre . . . 10 frt.
Félévre . . . 5 "
Negyedévre . . . 2 " 50 kr.
Egy hónapra . . . 1 "
Előfizetheti helyben a kiadóhivatalban,
Kutasi Imre nyomdájában, aztán
Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly
könyvkereskedéseikben, vidéken a posta-
hivataloknál.

Debreczen, jan. 20. 1880.

(=) Elvitázhatatlan tény, hogy a kedvezőtlenebb természeti birtokosok most a tél derekán egyre nehezebb és nehezebb élelmiszeri viszonyok közé jutnak. S az élelmiszeri viszonyok ezen nyomasztó voltát a tavaszhózi közeledés nem hogy könnyíteni, de nagyon természetesen még fokozni fogja. Az élelmi készlet percéről-percére fogy s annak, a mi lesz, az ára még fokozatosan emelkedik.

Hiába indítanak azonban ezer vádat az ellenzéki lapok. A kormány nem nézi télen ezt a jelenséget, sőt a ki az adminisztrációs élet keretén belül élne, a napi történetekkel ismerős, beláthatja, hogy a belügyminiszterium kebelében ugy szólván, lázas tevékenység uralkodik az iránt, hogy a törvényhatóság élelmiszeri viszonyairól teljes, kimerítő, hű és folytonos tudósítások legyenek beszerezhetők, hogy a mennyire az állam nyomott pénzügyi helyzete engedi, a legnyomasztóbb szükség elidézhetlen enyhítésére haladéktalan készpénz segély nyújtassék s hogy inséges munkák engedélyezése által mód nyújtassék egyes, sőt több vidékek lakói-
nak arra, hogy öntentartási szükségleteiket ne éppen isten nevében koldusgarasokban, hanem kiérdemelt munkadíjon szerezzék meg. És ez a módja a segélynek az államra magára nézve is előnyösebb, — a mennyiben állami érdekű munkálatok fejében és nem egyszerű-mindenkorra kiadott ezreket tesz folyóvá, de segítve a népen, más felől productív kiadást tesz, mely csak előlegzetes, s a teljesített, a gyümölcsöző munka fejében térül meg az államnak.

A kormány tehát minden lehető meg tesz most is. Azt képtelenség várni, hogy minden vidéken egyaránt és egyenként minden szükségét szenvedő család vagy családtagról egyenlően, pillanatnyi türelmet se kérve az egész téli és tavaszi át mindeneknek meg-tömje tarisznyját garassal és kenyérral. Hanem a mint teheti, a mit a hazafiasság, a humanizmus, az állam saját érdeke parancsol s a mit az ország-
nak különben is mód felett nyomasztó anyagi helyzete megenged, az meg lesz tőve, annak a fogantatása már fogantatásban van.

hető inség nyomorát könnyebben, kevesebb áldozattal, kevesebb gondnal és egyszerűbb eljárás módzattal enyhíteni képes legyen, mint az országszerte felállítandó községi takarékmagtárak. Ha bő évek vannak egymás után, a takarékmagtárak felesleges értékesíthető. Szükség beálltával pénz és élelmi szer egyszerűen a kéznél van. A takarékmagtáraknak temérdek előnyök van, az inségi segélyezések mai módja felett.

Az inségi munkások, a dolog természeténél fogva rendszeres hirtelen rendeltetnek el és nem mindig felelnek meg a kitűzött célznak. Esetet tudnák felhozni a helytartó tanács idejéből, mikor inségi munkák kezdettek, óriási összegek lettek bele fektetve s utóljára is a munka, hihetőleg a kiderült céltalanság folytán abba maradt.

Etikart. Hirtelen visszahökken; Edith látta egy pillanatra arczát, holt halvány volt. Borzasztó sejtélem fogta el. Egy schawolt volt vállára és lerohant a lépcsőn. A ház tornácában találkozik éppen belépő atyjával; négy ember követi, kik valahol neheznek visznek. Ő tudja mi az. Elfordulna, de nem képes; göröcsben ragadja meg atya karját, és meredt szemekkel tekint a fehér arczra, melynek vonásait a halál oly különösen jegezett meg. A hajfárton csüngő pelyhek az őregség korához hasonlítanak. A halál és ifjúság közt levő mélység át van hidalva. És meg is oly szép, ő most — oly szép! A nemes ártatlan homlok, a csendes elégedett nyugalom, a szeretetreméltó mosoly — mindent, mindent megörzött a halál!

reskedelmi és iparkamrának megadatott; egy-szersmind batározatott, hogy a régi consor-tium tagjainál kintlevő tőketartozások behaj-tassanak. — Az országgyűlés e hó 22-én ül is-mét össze. — A delegációból. (Bécs, január 18.) A magyar delegációban a külügyi, hadügyi és pénzügyi szükséglet végleg megszavaztatott, a bosnyák menekültek számára kért 635,000 frt póthitel megadatott. — A fővárosi zavargások véget értek. Vasárnapra zajos és a multkoriboz hasonló jeleneteket helyeztek kilátásba némelyek, kiknek az izgatás a kényerük. A dél-
előtt folyamában erős katonai őrszolgálatok czir-káltak a főváros külső utcáin, azok kivül rend-
őrségi patrullók is bejárták a várost, de még gyanus jelre se akadtak. Este 9 órákor az utcák már üresek voltak s a kaszinó helyre-
állított ablakai is a régi nyugalomban tükröz-tették vissza a termek csiláros fényét.

Apróságok. — A fővárosi zavargások alkalmából. — (A vasárnapra jelzett tüntetés.) A fővárosi „barrikadisták”, egy némely neki szilajodott véresszája, szelbállal egyes szocialista újság, mind pedig a „szabadság hősei” hamar belefáradtak a „szent és magasztos” ügybe. Mi legjobban kvalifikálja magát a nemesség. Vajlák meg uraim, önk keményen elszólták magukat! Egy némelyik szelbál újság, kivált ide lent a mélyeseg provincián, minden áron a nemzet hívószavát hallatta a pesti utcakövek lárma-jában. Akadt vidéki szelbál lap, mely oly szörnyű jól ismeri a világtörténetet, hogy Ma-rat és Danton korát „őhajította” s látta felvirradni. Nagyvárádon történt. — De térjünk át a vasárnapra a fővárosban történtekről. — s idéz-
zük az „Egyetértés”-t. Így ír: „A zendülés, melyet ma este vártak, szerencsére elmaradt s úgy látszik, el is maradt végkép. Az ugynevezett „munkáspárt”, mely két frakcióból épen a napokban egye-sült tömöröbbsébe töltötte, a mint a győzelem iránt, rögtön visszavonult minden mozgalomtól s ezzel körülbelül vége is szakadt minden további zavargásnak. A munkások, mintha semmi sem történt volna, ma délután háborítatlan lelki nyugalommal hágtak nyakára heti keres-ményüknek s eszközágában sem volt a korcsmák és kávéházak jó me-legzőkörét elhagyni a hideg ut-

czai levegőért; s lassankint mind tulsulyra vergődött köztük az a vélemény, hogy a pi-pa füst s zaja mégis kellemesebb, mint a puskaporé. A sétáló közönség már a korá delután órákban nagy számmal hullámzott a „harctér” egyes élénkebb pont-jaira, a minőköt tekintették előre is a hatvani utcát, a Ferencz-József-tér, az Erzsébet-tér, a vámház környékét stb. A remérek nagy gyorsasággal terjedtek. A kereskedők igyekeztek korán bezárni boltjaikat, minthogy a delután leszállt nagy köd fátyla alatt remélhető volt, hogy a zendülés korában veszi kezdetét. Csak azt nem tudta senki: hol gyülekeznek a „lázdók”. — A Margit-hid Budafelől átjárt egy század Kussevich katoná tartotta megszállva, nehogy onnan jöjjenek át. A pesti oldalon, kivéve a korcsmák mulató közönségét, sehol se lehetett látni gyanus csoportokat vagy gyülekeket. A rendőrség őrszolgálatot küldött szét, de ezek sem találtak semmit. „Este 6 órákor híre terjedt, hogy a „munkások meg akarják támadni a gárgyárt, s hogy ennek megvédésére egy csapat katonaság kivonult. Ez is csak hír volt; a gárgyárt körül még elkésett ember is alig járt. Tíz órákor aztán meggyőződött a rendőrség, hogy felesleges minden aggodalma s az öszro-po-sított legényeket a laktanyába küldé, természetesen azon utasítással, hogy készen legyenek: a rendőrpélemben csak 15 gyalog és 2 lovas rendőr maradt éjjeli őrségül. Azonban ezekre sem volt szükség; a főváros egész éj-jel ugyan csendes volt mint a tüntetések előtt. A kaszinó ablakait még előbbi nap megcsi-nálták s az épületen már semmi nyoma az ostromnak.

(Gr. Zichy Géza — és az ut-cza hősök.) A nemes gróf, kit mint író-t, művészt, hazafit és társasági elgynt ország világot tisztelt, szeret s kit bizonyosan senki sem tart „revolver magnás”-nak, — a kedden este történt botránok alkalmával, szinte meg-tamadatott. Ugyanis nével és Sztáry gróffal a hatvani utcán át háza felé tartott egy bérc-kocsin. A bakon ülő lakáiról a peubie megismerte, hogy magnósok ülnek a kocsin s rögtön megtámadták a benn ülőket, a kocsit megállították s „huzátok ki, ve-r-jétekle” kiáltások hallatszottak. Zichy, ki attól tartott, hogy nejt a csöcselék megtá-madja, így szólt: „fűtyöljenek ki önk ha a hangversenyen rosszul játszottam, vagy egy rossz verset írok, de most hagyjanak engem béké-ben tovább menni.” Jó szerencse, hogy egy pár jelen volt joghallgat megismerte őt s kapa-csította a rendfelbontókat. A sikerült alkalmi szóismért megeljeneték.

Külföld. — Uj pártalakulások Franciaországban. A francia képviselő ház közvársági töredé-kei szilárd kormánypártot szándékoznak alakítani. Lehetségesnek tartják eddig, hogy a „bal centrum” legnagyobb része az egész „republi-csági balpárt” és majdnem az egész „republi-csági unio” egy pártta fog összeolvadni. Ha sikerül ez a terv, a kormány 250—300 több-ség fölött fog rendelkezni. — Az elás kormány — s a listá adó. A listá-adó nagyon sok bajt okoz az ország kormányának. Ez buktatta meg Depretis cabinet-jét, Cairoli ezért volt képtelen átalakítani újra elkészült e törvényjavaslat második kiadá-sával, de a senatus most sincs megelégedve a képviselők munkájával. Cairoli úgy fog segíteni magán, hogy egész sereg új senatort nevezet ki a királyi, hogy többséget szerezzen e törvényjavaslat részére. — Az oroszok füstbe ment álmái. Az oroszok ujévi ünnepe elmult a nélkül, hogy az alkotmányos átalakulásokhoz kötött remények valóságtá volna. Most már február hó 15-re, a czár 25 éves jubileumának napjára várnak az optimisták valami fordulatot. Nagyon való-színű, hogy ez a terminus is elmúlik a nélkül, hogy az alkotmány után sóvárgók konyhájára — kancsukánál egyebet hozza. — A kalisi esetről, mely oly élénk vilá-got vetett az orosz és porosz hadsereg közti viszonyra, a Times legújabb számában a ko-velekező részleteket olvasuk: Az orosz-porosz határon állomásozó orosz és porosz tisztek közt hosszú éveken át barátságos volt az érint-kezés. Megszokták egymást hívi ebédre; egy-szer a porosz tisztek voltak a vendégek, más-
kor meg az orosz tisztek mentek porosz terü-letre. Nem rég egy porosz ezred tisztje eloda-gat egy meghívást a kalisi helyőrség tiszteitől. Az ebéd barátságos, gentlemanlike mo-don folyt le, de az ebéd után a politikai napi-kérdésekről kezdtek társalogni és hehny orszá-g tiszta a panszláv sajtó hangján fesszegette a kérdéseket. Az oroszok mindinkább felhevültek és végül kardot rántottak a porosz tisztek ellen. Csak az orosz ezredes közbejöttének köszönhető, hogy az eset vérontás nélkül ment végbe. Az ezredes a porosz tiszteket elkísérte szállásukra, utób pedig 30 huszár adott melé-
jük fedezetül, mert felt, hogy az orosz tisztek majd az uton rájuk lesnek. A porosz tisztek, az esetet azonnal feljelentették a berlini kato-nai hatóságoknak és Vilmos császár a hi-halatala megrendült. A szt.-pétervári német nagy-követ utasított, hogy felvilágosítást kérjen és a két kabinet közt igen élénk alkudozások folytak. Kétségkívül bősávu spoliákat fognak téteni, de kétségtelen, hogy az egész orosz hadsereg ép olyan érmeleket táplál, mint a kalisi hadsereg orosz tiszteit és a régi jó egyet-
értés a két hadsereg közt soha sem fog hely-reállni. Egyébiránt Kalis már azelőtt is hasonló jelenetek színhelye volt; Miklós császár és III. Frigyes Vilmos hadseregei együttes hadgyakor-latokat tartottak, de az orosz tisztek magavi-selete annyira felháborította a poroszokat, hogy az együttes hadgyakorlatokat abba kellett hagyni.

Franciaország két nagy halottja. — Jules Favre és hg. Gramont. — Tegnap számunkban, a „Legújabb” ro-vatban jelentük Franciaország két nagy és ellentétes alakjának, Jules Favre és Gramont halálát. Érdekesnek és al-kalmónak találjuk a következő életrajzi kivonatot adni róluk. — (Jules Favre.) Született 1809-dik márczius 21-én Lyonban, foglalkozása Scioban (1828.) nov. 30-án meglepi őt a buskomorság, s ily rejtélyes sorokat ír naplójá-ba: „Erzem, hogy végem kerülget. Szeren-csétlenülsem, hogy többé nem láthatlak, s így e sorokkal akarjak megkövetni. Többet szenvedtem, mint a mennyit lehetne hitem. Ejj vidám, csendes napokat, felejtő éngem. Ne atkódor pomort, az istenne! ez utolsó kéresem.” Imádoztját majd N. majd S. betűvel jelzi. A mi választottját habozóva tette, az legelő-ször is imádojának tetovázása, titkoldozása lehetett, aután azon elterjedt hír, hogy Olasz-országban új ismeretséget kötött, s végre az a föltevés, hogy atya ellene lesz. Első viszontársuk a Práterben volt, hol a fiatal leány elfordította Széchenyitől tekint-tét. Ez törzséről volt Széchenyi sziveben, holott ez nem volt más, mint a fiatal leány természetes elfogódása. Később többször találkozik vele, megtudja, hogy viszontszerette-
kialta, de egybekelésük egyetlen, nagy akadályja a leány atya. Széchenyi szerelmi ügyét bizonyos L.-né megkérte számára, — de kocsart kapott. Széchenyi szerelmének hiro mesze körben elterjedt; egyik barátja enye-leget kérdei, hogy nem fárad-e még bele, a másik így végi Széchenyire intézett levelet: „Drága barátom! hajoljon tanácsunkra, tépje ki sziveből a szerencsétlen szenvedélyt, még ha diétét teszi is vele kocsár.” Széchenyi könyves szemekkel olvasta vé-gig e levelet. „Meghallni, édes örömet, — mond — de őt sziveimből s elmémből ki-tépeji? Nem, soha!”

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája

Egy ember, a ki elvesztette a nevét. Bessély: Boyesen Hjalmar Hjort-tól. Fordította: Halmagy Oszkar. (Vége.) Az utcáról gyöngye, akaratlan, de érthet-
tően kivethető kiállítás hallatszott; Edith ag-gódvá tekintett le. De a sötétség áthatatlanabb lett, s mitsem tudott kövteni. Az ablak be lett huzta, a táblák becu-skattak, a széles fény út, mely hozzá vezetett eloltatott. Halldan becsukta szemét, hogy a boldo-
ntüremény minél tovább fogva tartas. Igen. Ott állott még égi mosolylyal ajkain. A hideg felkőg járta át, a hó vad ö-vényben kavargott az utcán. Jobban beburo-
kolozott plaidjébe; még egyszer akarta Edith-t látni. Es ott volt megint; közelebb, mind kö-
zelebb jött hozzá, nesztelenül félve megérinté arczát és amellet különös bánatos mosoly já-t-
szadozott ajkain, mi épp nem volt az ő moso-ly. Felebe hajolt, újra megérinté arczát, — mily hideg volt keze, szívég érezte a hideget. A hó nagy pelyhekben esett, melyek a szél minden szelelteinek engedve, ide oda csatangolva szálltak lefele, a földet fehér lep-
lébe burkolva. Es itt van újra Edith, — mily különös! hosszú hófehér ruhában, komolyan s kegyesen,

Midőn Edith a következő reggelen toilette-jét bevégezte és az ablakot kinyitotta, a hóra rástó nap fényes sugarai törtek elő s majd megvakították. A mellékutczában egy féttucat ember, hólapátokkal kezökben, és néhány rendőr állott csoportban, vieseletök után valami fontos dolog felett látszóttak ta-nácskozni. Ekkor atya, ki a reggeli után utban volt az irodába, közeledett az emberekhez. Lehajlott s valamire nézett, mit a hó felig

Széchenyi István gróf szerelme. Zichy Antalnak „Budapesti Szemlében” megjelent „gróf Széchenyi István és a nők” című tanulmánya után vizsgáljuk a „legnagyobb magyar” szenvedélyes szerelmének történetét egy ismeretlen leány iránt, ki miatt 1818-ban elhagyta hazáját s a leány lakhelyét Bécsben, s a kit, külföldről visszatérve, nőül kért, — de kocsart kapott. Széchenyi 1818. jul. 13-án bucsuzott el szüleitől. „Alig tíz napja, hogy elmentem — írja — s már is érzem, hogy az a perc ismét boldoggá fog tenni, melyben Bécsbe vis-

szajóhettek, de most nem kívánok ott lenni. Falun azonban, Bécs közelében, szívesen meg-maradnék.” A corniagiari barlangban, Olaszországban, mig utitársá Feider rajzolgat, ő elmélyed s eszébe jut, hogy minő halál volna az, ha a sziklatető leszakadna, s az embert odatemetné. „Arra gondolnék — ugymond — a ki legke-
devebb előtem a világon, s ha az szeretne, úgy keserű könyveket írnék, de ha nem szer-
etne, úgy kétségbe kellene esnem.” A leánynek emléke kíséri a múzeumokba, műtermekbe; Frascatiban megtetszik neki Kaunitz herczeg leánya, de nem veheti nőül a másik miatt. Széchenyi minden áron feladni akart, de nem volt képes. Egy félig beirt könyvecské megöré számkra azon level fo-galmazványát, mely csak a bécsi széphez le-hetett intézve. E level valomásokat is tartal-magában: „Hallgasson meg nyugodtan — írja — mielőtt pálcázt törne felettem. . . . Képzelve magát helyzetembe. Szilárd elvek, nevelés, jó barát nélkül, rossz társaságba ke-
veredve, 15 éves koromban magamra hagyta léptem ki a világra. A mi most vagyok, az a magam érdeme, s élettapasztalataimat keserű könyvekkel fizettem meg. Erzem, hogy végtelen boldog lennék, ha egész életemet önnek szentelhetném, vagyonomat, izlésemet, szoká-simat, minden gondolatomat, minden vagy-mat önnek alája rendelém. Hallgasson meg, csak egyszer beszélhessek taná nélkül önnek, — ön lesz az én nőm, és senki más, eskü-szám önnek. Az ön akaratán kívül minden más akadályt legyőzök. Legnagyobb az ön testvére. Esküszöm önnek, hogy késs vagyok kérésről lemondani, ha testvére maga nem lesz az — szölem . . .”

Scioban (1828.) nov. 30-án meglepi őt a buskomorság, s ily rejtélyes sorokat ír naplójá-ba: „Erzem, hogy végem kerülget. Szeren-csétlenülsem, hogy többé nem láthatlak, s így e sorokkal akarjak megkövetni. Többet szenvedtem, mint a mennyit lehetne hitem. Ejj vidám, csendes napokat, felejtő éngem. Ne atkódor pomort, az istenne! ez utolsó kéresem.” Imádoztját majd N. majd S. betűvel jelzi. A mi választottját habozóva tette, az legelő-ször is imádojának tetovázása, titkoldozása lehetett, aután azon elterjedt hír, hogy Olasz-országban új ismeretséget kötött, s végre az a föltevés, hogy atya ellene lesz. Első viszontársuk a Práterben volt, hol a fiatal leány elfordította Széchenyitől tekint-tét. Ez törzséről volt Széchenyi sziveben, holott ez nem volt más, mint a fiatal leány természetes elfogódása. Később többször találkozik vele, megtudja, hogy viszontszerette-
kialta, de egybekelésük egyetlen, nagy akadályja a leány atya. Széchenyi szerelmi ügyét bizonyos L.-né megkérte számára, — de kocsart kapott. Széchenyi szerelmének hiro mesze körben elterjedt; egyik barátja enye-leget kérdei, hogy nem fárad-e még bele, a másik így végi Széchenyire intézett levelet: „Drága barátom! hajoljon tanácsunkra, tépje ki sziveből a szerencsétlen szenvedélyt, még ha diétét teszi is vele kocsár.” Széchenyi könyves szemekkel olvasta vé-gig e levelet. „Meghallni, édes örömet, — mond — de őt sziveimből s elmémből ki-tépeji? Nem, soha!”

néve kereskedő, polgári családból. Szülővárosában ügyvédi irodát nyitott, 1835-ben Párisba költözött, ott az aprillis vádlottakat védelmezte s a párisi ügyvédi kar legnevezetesebb tagjai közé tartozott. Az 1848-iki februári forradalomban a belügyminiszterium főtitkárává választott. Ledru Rollinek 1849. jun. 13-án történt menekülése után a h e g y p á r t szónokává lón. Az 1851. december 2-ki államelnök hat évre elválogatotta őt a politikai pályáról, 1858-ban Páris egyik kerülete a törvényhozó testületbe választotta, melyben 1864-óta Lyon városát képviselte és sok éven át csupán őtől magától képezte az ellenzékét III. Napoleon kormánya ellenében. Favre kitűnő szónok volt, teli tüzzel és élellet. A sedani katasztrófa után a köztársaság ideiglenes kormányában a külügyi tárczát vállalta el s ő vezette a németekkel az alkudozásokat. A kerületi kiürítés után mikor az új kabinet megalkult, visszalépett s azóta visszavonultan élt.

(Gramont herczeg) Egy dél-franciaországi régi nemes család ivadéka. — 1819-ben aug. 14-én született Párisban. A katonai pályára készült. 1840-ben, mint tüzérhadnagy lépett a hadseregbe, de még azon évben a diplomáciai pályára lépett. 1848-ban csatlakozott Napoleon Lajos herczeghez, kinek bizalmát folyton bírta. 1852-ben francia követ volt Stuttgartban, a következő évben pedig Turinba küldött. 1857. augusztus havában római követ lett. 1861. nov. 4-én bécsi követévé nevezett s az állásán 1870. május 15-ig maradt meg. Az európai nyelveket folyékonyan beszélt s hir szerint a magyar nyelvet is tanulta. Pesten több ízben megfordult s viszonyait ismerte. 1870. máj. 15-én a császár Gramont herczeget nevezte ki külügyminiszterre. Első fellépése, nagyon határozott volt, mert midőn a törvényhozó testületben interpelláltak, hogy igaz-e, mikép Prim tábornok egy Hohenzollern herczegnek ajánlotta föl a spanyol koronát, nem diplomataztál, hanem határozottan választott, hogy igaz-e s a herczeg el is fogadta az ajánlatot, de „Franciaország nem engedheti meg, hogy egy idegen hatalom tegyen királyt V. Károly trónjára, s ezzel az európai egyensúly megzavarassék.” A törvényhozó testület roppant lelkesedéssel fogadta e nyilatkozatot s Franciaország 10 nap mulva hadat üzent Poroszországnak. A sedani nap véget vetett miniszterségének. Ez időtől fogva csak olykor-olykor hallottunk róla.

Napi hírek.

— A számvéveszték tegnap a lehető legjobb eredményre folyt le. Az előző főispán ur örömmel fejezte ki megelégedését.

— A járvány még nem szűnt meg egészen városunkban, e szomorú hírt kelle tegnap a járványbizottságnak tudomásul vennie. A kimutatások is aggasztó mennyiséget tüntetnek fel. Így: f. hó 4-től 10-ig vörhenybe esett 7, himlőbe 27 és toroklobba 7, ebből meghalt vörhenybe 1 és himlőbe 3. Január 11-től 17-ig vörhenybe esett 2, himlőbe 13 és toroklobba 10. — Ebből meghalt vörhenyben 3 és himlőbe 4, összesen 7. — Tehát két hét alatt 65 járványos betegülés fordult elő.

— Korcsolyagyűlést tombolalestele. Több oldalról tetetett már kérdés az irant, hogy a korcsolyagyűlést a hó 23-án pénteken este a „Korona”-ban rendezendő tombolára küldetnek-e szét meghívók, a vagy sem? Addig is meg e részben a bővebb felvilágosítások az ezek közlésével megbízott választmány részéről hiriapilag megadotának, a közönség tájékozása végett jónak látjuk már előre is tudatni, hogy meghívók a tombolára nem küldetnek, hanem az az egylet tagok, valamint az egylet irant érdeklőséget tanúsító t. cz. közönség hiriapilag és falragasok által fognak meghívni, továbbá, hogy belépési díj sem lesz, hanem az egylet alapítóje a tombola jegyek elárulásából befolyó jövedelem által lenne gvarantálva.

— Foltényi jutalomjátéka holnap lesz. Azt hisszük, hogy szükségtelen ismételve fel-

hivnunk ez előadásra a közönség figyelmét, mert a mint értesültünk, a bérlők is elhatározták, hogy ez alkalommal megtartandják bérelt helyeiket. Nem tudjuk eléggé dicsérni e szép s nemes tettet, melyet senki sem érdemel meg jobban, mint éppen Foltényiné, ki már oly sok év óta méltán kedvence közönségünknek s ki szeretetreméltó mamáival annyi mulatságos estét szerzett.

— A férje által meglőtt nő Botos Andrásné, kinek szomorú esetét annak idején leírtuk volt, tegnap halt meg a kórházban. Megelőzése óta igen nagy kínokat szenvedett a szerencsétlen asszony.

— A törvény levő debreczeni tisztviselői egylet érdekében ma d. u. 5 órakor értekezlet tartott B i e b e r Bernát számtanácsosnál.

— A helybeli p. ü. igazgatóságához már megérkeztek az aradi igazgatóság felosztása folytán beosztott tisztviselők, u. m. D e á k József p. ü. titkár, B e n e Gyula fogalmazó s B a r k ó Mátyas iroda s. tiszt. A hó végén még 4 számtiszt fog megérkezni. Együtt megemlítjük, hogy a debreczeni p. ü. igazgatóságához csatolt Békésmegyében 1 illeték kiszabási hivatal (Gyulaián), 4 adóhivatal (Gyulaián, Csabán, Békésen, Szarvason) s 1 p. ü. öri bizottság (Csabán) van.

— Az Idei ujonczállás napjai már megletek határozva. E szerint Debreczenben f. év Mártius elsejétől, bezárólag hatodikáig tart a sorozás. Ismételve figyelmeztetjük mindazokat kik az idei sorozásnál mint védőtelesek előállítanak, tehát az 1860., 1859. és 1858 ban születettek, el ne mulasszák magokat Konti alkaptány urnál mielőbb bejelenteni, mert az elmulasztás a legszigorubb büntetést vonja maga után.

— Edison villamos lámpáinak készítésében egy kis akadály merült fel, mely abból áll, hogy a papirégetés által előállított szénpatkó fölötté könnyen összetörik. Edison a lámpák készítését rögtön megszüntette s jelenleg e törekvésnek okának felkutatásán fáradozik. Ezt különben annak tulajdonítják, hogy azon a helyen, hol a sodronyok az üvegbúra alá vezetettek, lég öml be s az idezi elő a széntörésést. A göröcs semmi változás nem mutat a szemén. Jelenleg körülbelül 50 lámpa van használat alatt, melyek közül egyik 40 napot át szakadatlanul ég.

— Énekszó lesz egyik tudományos társulatunk ülésén. Ugyanis Bogisich Mihály képviselő a történelmi tanulsat február 5-ki ülésén érdekes előadást fog tartani Tinódi Sebestyénről, az utolsó magyar hegédűs dallamairól s azokból egy párt, mutatványképen, el is fog énekelni.

— Magyar szintársulat Bécsben. Mátrai Béla már egyezsége lépett a Ring színház tulajdonosával, mely szerint f. év május 6-tól 31-ig egy 40 tagu magyar társulattal ott előadásokat fog tartani.

— Magyar ember Ausztráliában. A „Szedgedi Híradó” közli Nottig János hazánkfiának Sydneyből szeptember 17-ről keletzett levelét, melyben utazásait és viszontagságait írja le. Nüttig János kaposvári születésű, hol atyja a városnak tekintélyes polgára. Az 1877-iki évben önként besoroztatta magát az osztrák-magyar hadi tengerészethoz s ezen minőségben résztvett azon expedícióban, mely a múlt évi április hó 28-án indult ki a pólai kikötőből, az Ausztráliai fővárosban, Sydneyben tartandó világiállításra. — A kiállítás expedíció a „Helgoland” nevű hadihajóval történt. A „Helgoland” alacsony földészű, 3 árboczos, 400 léerezű corvetta (csavarozós), épült 1867-ben 1820 tonna tartalomra. A mostani felszereléssel volt rajta 4 db 15 cm. kaliberű Krupp-féle hátultöltő acélgépu és a tisztákkal együtt 252 embertől álló hajószemélyzet. Ezenkívül rajta voltak még az osztrák-magyar kiállítás, úgyzintén a kiállítás tárgyakk.

— Philloxera a bakancsban. A tudósok rá jöttek, hogy a szőb-é veszedelmes ellen-sége előszeretettel beköltözködik a bőrbőbe is és azt tapasztalták, hogy nevezetesen a hadsereg lábbelijait szemelik ki áldozatának. Az iglői hóvédparancsnokság ama fölfedezést tetve, hogy számos katonai csizmán a felső bőrt ellepett apró férgek összerzék. Hosszas vizsgálat után a bíráló bizottság, mindmegganyji

csizmadiák kisütötte hogy e veszedelmes állatok a csirizből származnak.

— Az Ország-Világ című képes lap harmadik füzeté is megjelent Rautmann gyönyörű kiállításában. A képek de különösen a melléklet igen szépek a szöveg tartalmas, változatos és kiváló írói nevekkel találkoznak benne.

— Festetics Pál gróf György fia ki mint egy éves auszár önkéntes szolgált most és városunkban is ösmertes — mint egy bécsi lap írja — eljegyezte Fischer bécsi bürzianer elvált nejét. E hölgy Bécs legszebbjei közé tartozott s városunkban is általános feltűnés tárgyja volt.

— Somoskeői második kiadásban. Lugosra néhány nappal ezelőtt egy rendkívül elegánsan öltözött úri egyén érkezett, ki magát N. bécsi lakosnak adta ki s több napon át P. o. tani főbírtokosnál tartózkodott. Nem sokára az a hir terjedt el Lugoson, hogy az illető ur nagyon gazdag s P. bírtokainak megvásárlása végett jött Lugosra. P. az ideggennel csakugyan meg is kötötte az adásvésvi szerződést a közjegyző előtt, s a vevo kötelezte magát a vételár 3 nap elmulatval Bécsben lefektetni. Mielőtt azonban a vevo P. veli együtt Bécsbe utazott volna, mindjárt Lugoson a bírtokkal együtt megvett buza készletből nagy mennyiséget eladott s erre foglalól 2000 forint is tett; az eladott termény átadása egy hóval későbbre határozottat. P. a naguri vevővel Budapestre megérkezvén, itt ez utóbbit egy vadász s egy inas várta az indóházban. Ezek jelentést tettek N. nek, hogy „a bírtokon minden a legnagyobb rendben van, csupán 4000 frt szükséges még a munkások kihezésére.” N. erre P. hez fordult s ettől kölcsön kért 2000 forintot, igérvén, hogy Bécsben ezt is a többivel együtt megadja. P. a legnagyobb örömmel teljesíti a kívánságot s N. az összeget rögtön átadta a vadásznak s azután folytatta útját P. ural Bacs felé. Érkezőjára érkezve a bécsi ur elhagyta a co-pét, P. ur pedig — várakozott rá egyes Pozsonyig, de a mai napig sem hallotta több híret.

— Jól esik látni. Seta közben egyik tiszteltemtől akadémikusunk így szolt a napokban: „Jól esik látni a pesti munkáit, a ki magyar lapot olvas, urinót, a ki nem szégyel csomagot vinni az utcán, atyát, a ki fiával együtt keresi fel a mulató-helyeket, élénk tekintetű, egészséges, piros arczu fiatal embert, kis hivatalnok nejét hamis ékszernek nékül, gazdag kereskedőt, a ki alamizsánát ad a koldusnak, fiatal anyát, a ki kis fiát sétáltatni viszi.”

— A francia írók vagyon állapota, általában véve minden nemzetbeli írókéhoz képest a legkedvezőbb. Midőn a párisi írók egyesülete a „Société des gens de lettres” gyűlést tartott, a legidősb tagok nyugdíjazását illetőleg, kitűnt, hogy e legidősb tagok Hugo Viktor és A'Emery (a „Két árva” szerzője) s mindketten milliommok. A milliommok írók közé tartozik Labiche és Sardou is, s az ifjabb Dumas-nak sincsen oka panaszokodni, míg atyjának egyik volt munkatársa Maquet Erdő apen most bérelte ki a st. arnouldi erdő vadászati jogát s ez mindenesetre olyan évézet, mit mindenféle szegényebb író magának meg nem engedhet.

— Csobánczy Peterről, a legközelebbi népszámláló pályázat nyerteséről a lapok azt írják, hogy jelenleg Székeshérváron tartózkodik. Ez nem ál. Csobánczy Sárospatakon van, a Némethné Eötvös Borcsa szántársulatánál. A közönség szereti őt, mint igen rokonszenves színpadi alakot s a mint híre terjedt, hogy az igénytelen külsejű, szerény fiatal sz. néző megnyerte a 100 aranyat, a hatalmas ovációknak részesíté őt. Csobánczy a pápai ref. theologiai intézet növendéke volt, midőn szülei ellenzésének daczára — ezelőtt öt évvel a színészi pályára lépett. Szülei papot akartak belőle nevelni. Ő azonban színész lett azzal a feltét szándékkal, hogy megismeri gyakorlatból a színpad titkait és színműíróvá képezi magát. Itt is már több darabot, melyek közül azonban még eddig egyet sem engedett előadni, mivel elve volt az, hogy nem lép addig a nyilvánosság elé, míg valamelyik pályázaton a pályadíjat el nem úti. Egyik

vígjátéka a tavalyi akadémiai pályázaton dícséretben részesült. — A teljesen hivatott, de anyagilag szegény fiatal embernek, a közelebbi pályázat eredménye mig egyrészl határozó szöveget ad a további munkásságra másrészl remélhetőleg olyan anyagi helyzetet juttatja őt, hogy kizárólag a színműírásra fordíthatja kiváló tehetségeit.

CSARNOK.

Egy ujkori hercules.

Simonyi Simon orsz. képviselő, kinek halálát jelentették a napokban s ki a szabadságharc alatt Bem legvitézebb katonái közé tartozott, rendkívül testi erejéről is híres volt. Erre vonatkozólag a „Füg. Hir.”-ban következőket olvastunk róla:

Úszó csak kettő volt az országban oly kitartó, mint ő, Wesselényi Miklós báró és Grimm könyvárus. Ezekkel együtt uszott Balaton-Füredtől Tihanyig egy huzomban.

Mint czéllövő a felvidéken ismeretes volt. Tizenöt lépésről a négykrajcáros biztosan eltalálta.

Nagy erejének jellemzésére a következő esetet mondjuk el.

Egy ízben lőháton ment Léváról Verebely felé. Utközben észreveszi, hogy a lova patkója leesett. Csakhamar beállit a kálnai uton levő kovácsok patkolatni. A kovácsok hárs verte a vasat, csinálta és igazította, hogy jó erőig legyen a patkó.

Simonyi türelmetlenkedni kezdett. — Nos még sem kész a patkó? Hiába veri oly soká meg is győne lesz az.

— Dehogy győne! Eltart ez uram ítélet napig, oly erős!

Simonyi kezébe vette a patkót és kettő törté.

Ugyancsak egy más esetben a vasperebje fogait egyenkint törölte ki.

Most az utóbbi években, hogy Gödön lakott, Forster a váci felsőjárás csendbiztosá jött egy ízben hozza sántikáló lovon.

— Nos miért sántít a lova? kérdé Simonyi?

— Nincs megpatkolva. Az állatgyógyintézetben is órák mulnak el még megpatkolják.

— Fogassa ki, — mond Simonyi. En megpatkolom, és jót állok érte, hogy oly szelid lova nem lesz, mint ez!

Forster ur fejét rázta.

Simonyi a kifogott, minden kantár és kötőfékelt megszabadított lovat orránál markolta meg és erősen szemébe nézett a nemes állatnak. Néhány perc múlva a ló ágaskodni kezdett; Simonyi egy kezével lerántotta. És a procesztus néhányszor ismételte. Félóra alatt a lovat hat verte ki. A vad ló kifáradt és megszelidült és az ott levő lovasz könnyű szerrel megpatkolta.

Es Forster urnak csakugyan ez lett a legszelidebb lova.

Az erdélyi hadjárat alatt Segesvárnál egy ízben Bem tábornok öt kozák közé került. Simonyi ott termett, kettőt agyonlőtt a többit megszalasztotta.

Még az elmúlt nyár folyamában, daczára hogy egészsége már hanyatlott, e sorú írója előtt egy este, egy egész tuozat francia játékkáryát szaktított ketté.

Színház.

Tegnap a „Párbaj”-t, Ferrari hírneves drámáját adták elő színpadunkon.

Igen helyesen teszi az igazgatóság, hogy az új darabok mellett a korábbi jeles műveket is fölleveniti. Ezek közé tartozik Ferrari drámája is, mely egy égető s nálunk ép e pillanathban nagy hullámokat verő társadalmi kérdést tárgyal, bár nem old meg. A vég-

eredmény itt is az, a mi az életben, hogy lehet a párbajt elméletileg kárhözatni, gyakorlatilag mégis kikérülhetlen, mindaddig, míg az egész civilizált világ gondolkodás módja meg nem változik.

A lelketlen, romlottszívű párbajhóst, Sirchi gróft M á n d o k y játszotta, sok drámai erővel, csak az hiányzott belőle, a mi karakternek egyik fővonása s a mivel neje jellemzi őt: a képmutatás. Mándokynál ez hiányzott. Az öntudatos, férfias erő nyilvánulást látjuk minden szavában, úgy hogy pillanatilag sem jut eszünkbe kételkedni őszinteségben. Mándók a kellőnél rokonszenvesebbek festette Sirchi gróft s Luciferből csak a meghasonlott lélek egész világot megvettó kevélységét láttuk, nem a számitó gonoszágot, melyből pedig szintén jó adagnak kellene benne lennie. Miután a Mándók játéka ez este sok fényponttal dicsekedhetett, különösen a darab vége felé, midőn lelkének nemesebb érzelmek föltámadnak, a meghalási jelenet pedig mesterileg volt ábrázolva.

T ö r ö k n é kitűnően játszotta a grófnét s D ö m j é n R ó z á r ó l is dicsérettel kell megemlékeznünk. S a t h m á r y egy-két apró botlás leszámitásával, a mikor hangja közel jött a komikumhoz, igen jól betöltötte Amari Mario komoly drámai szerepét. L a t a b á r m ió Serravezza marquis nem rontott. Callotti lovag szerepét azonban F e n y é r i helyett jobb lett volna másnak adni.

Tutti-frutti.

Egy bostoni ember a földet 18 láb hosszú csónakon akarja körülutazni, nejét is magával vevé. Sok más bostonian szép ajánlatát kell neki felyvást visszautasítani, hogy az ő nejeket is vigye el magával.

Egy irlandi igen rongyos kabát volt. Egy yankee kérdé tőle, hogy micsoda anyagból van kabátja.

„Ugyeséjelen nem tudom én” válaszolt, „azt tartom a nagyobb része levegőből van.”

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

Bérlét. Szület.

Szerdán, 1880. jan. 21-én

Foltényiné Amália jutalomjátékú!

A ZEREDENDŐBÜN.

Dráma 4 felv. írta Váradí A.

Kezdeté 7 órakor.

Felelős szerkesztő: Kutasi Imre.

Főszerkesztő: Vértési Arnold.

(X) § Az ételek és italok helyes vászlatéka nagy fontosságú az emberek jóitéré nézve, kivált azért, mivel e részben a legkisebb vigyázatlanság első sorban az emésztő szerveket gyöngíti és melyek elhanyagolása gyakran hosszas gyomorbetegséget okoz. Miután azonban ily vigyázatlanságok a leggyöngyűbb ötvösség mellett sem kerülnek el, felhívjuk a figyelmet a Dr. Miller-féle Bécsben 1868-ban hatóságilag megvizsgált göröcs elleni védbalzsamra, mely a gyomor tevékenységét szabályozza, a gyomor és belek mindenemű heveny és idült lojbat, a hányást, hasmenést, székérséget, mindennemű gyomorbetegségeket, elvtválytalanságot, gyomorkatarrust feltűnő rövid idő alatt megszünteti. Egy üveg ára használati utatással együtt 1 frt 50 kr. Fél üveg 80 kr. Debreczenben valódi minőségben egyedül Stencinger K. fűszerkereskedésében kapható. Nyirezinyáron B. Balla és Gusztáv uraknál. Miskolcon Dr. Csáthy Szabó gyógyszerész urnál. N. Károlyban Kerekes Bertalan urnál. B. Csabán Bartók L. urnál Gyulán Köhlmann F. urnál. H.-Mező-Vásárhelyen Szokolovits Illés urnál, Kecskeméten Bóka Zsigmond urnál. 398. 7-16

a mérték feladása mellett

Tisztelettel jelentem a n. é. közönségnek, hogy itteni férfi szabó-üzletemet külföldi finom szövetekkel és idényezikkel bőven ellátván, bármennemű és idényre való öltözéket megrendelés folyfán pontosan és izléssel kiállit és készitek. Jeletem továbbá, hogy

férfi ruha-raktáramban egész fekete salon-öltözékek 28 frtért tavaszi felöltők, gyermek ruházatok 2 éves kortól kezdve; valamint másnemű öltözékek 10 frtől 30 frtig saját szabásom és gyártásommal kiállitva, a határozott árak készpénz fizetés mellett vannak számítva. Legfőbb gondom van arra, hogy raktáramban csinos szabás és legjobb munkával kiállított öltözékekkel, a jó izlésnek és jutányosságnak is megfelele szolgáljak, és hogy a tölem vásárolt kész ruha, a kiállitást illetőleg épen olyan legyen, mint ha megrendelésre készült volna; a határozott árakat pedig, melyek a mindkét félre kellemetlen alkut helyettesítik, úgy számítom, hogy a t. közönség nem szakértő részének már is meggyert bizalmát irányomban megtarthassam.

Tisztelettel vagyok a n. érdemű közönségnek alázatos szolgálja

Szedlák József férfi szabó.

(13) 2-?

Csomagolási díj nem számítatik.

Debreczen, nyomtatott kiadó-tulajdonos Kutasi Imre könyvnyomdájában, 1880.